Beschouwingen op begroting 2027

Voorzitter,

Allereerst willen we een woord van dank uitspreken aan iedereen die een bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van deze begroting.

Een sterke maatschappelijke omgeving begint bij samenwerking. Lokaal, maar zeker ook regionaal. We zien dat de samenwerking binnen de Metropoolregio steeds meer verschuift van plannen maken, naar daadwerkelijk uitvoeren. Dat is goed. Maar uiteindelijk moeten onze inwoners daar ook iets van merken. Minder mooie beleidsstukken, meer zichtbare resultaten. Onze verbonden partijen geven we hierbij graag vertrouwen. Als we maar goed geïnformeerd blijven, waarmee dat vertrouwen wordt gewonnen. De ervaringen met Blink laten zien dat dit cruciaal. Wij zien daarom graag dat Blink als één van de geprioriteerde partijen wordt benaderd en dienen hiervoor een amendement in.

Weerbaarheid is in deze tijd helaas een cruciaal thema. De geopolitieke ontwikkelingen en de gevolgen van klimaatverandering, maken duidelijk dat we voorbereid moeten zijn op situaties waarin voorzieningen tijdelijk uitvallen. De gemeente heeft daarin een verantwoordelijkheid, maar inwoners ook. ABL wil graag dat er zichtbaar werk wordt gemaakt van herkenbare noodsteunpunten in alle vier de kernen en dat inwoners actief worden geïnformeerd over wat zij zelf kunnen doen. Weerbaarheid vraagt immers om sámen voorbereid zijn.

Een voorbeeld hiervan is de brandbeheersing in het Lieshoutse bos. Daar waar de gemeente hier samen met de veiligheidsregio serieuze stappen zet, leeft dit echter onder de bewoners van het bos een stuk minder. Wat gaat het college doen om dit te verbeteren?

Een aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgeving vereist voldoende woningen en voorzieningen, een goede bereikbaarheid en vitale dorpskernen. Woningbouw blijft voor ABL een absolute prioriteit. We willen dat jongeren in hun eigen dorp een toekomst kunnen opbouwen en dat senioren kunnen doorstromen naar een passende betaalbare woning. Wanneer gaat het college bij de nieuwe woningbouwlocaties in gesprek met partners om te zien hoe nieuwe Zonnetij vormen te realiseren, zoals in het coalitie akkoord staat?

De ambitie om tot en met 2030 ruim 1.000 woningen te realiseren is groot. Maar het moet niet alleen om aantallen gaan. Woningbouw moet samengaan met voldoende voorzieningen, groen en leefbaarheid. Op de eerste plaats zoveel als mogelijk voor onze eigen inwoners.

Ook op het gebied van mobiliteit verwachten we voortgang. De rotonde bij Deense Hoek is een belangrijke stap, maar er zijn meer verkeerssituaties die aandacht vragen. Het snelfietspad, veilige fietsroutes en beter openbaar vervoer verdienen daarom een voortvarende aanpak. Ook deelvervoer voor het laatste deel van de reis kan daaraan bijdragen. We willen voorkomen dat goede voornemens op dit gebied opnieuw te lang op de tekentafel blijven liggen.

Onze dorpskernen moeten aantrekkelijk blijven. Ruimte voor ondernemers, passende voorzieningen en een verzorgde openbare ruimte zijn daarvoor onmisbaar. De ontwikkeling van het regionale bedrijventerrein ZOB biedt kansen. Hierbij verwachten we wel dat ook Laarbeek daar binnen de gestelde financiële kaders de vruchten van plukt.

Groen en biodiversiteit zijn belangrijk, maar een groene omgeving moet ook prettig en verzorgd blijven. We zijn benieuwd naar de nieuwe aanpak van het groenonderhoud en de ontwikkeling van De Groene Long en de zogenoemde Trekgraaf in Beek en Donk. De juiste balans tussen biodiversiteit, onderhoud, uitstraling en kosten blijft daarbij essentieel.

De energietransitie vraagt ondertussen om een andere manier van denken. Netcongestie dreigt steeds meer een rem te worden op woningbouw en economische groei. Alleen blijven wachten op uitbreiding van het elektriciteitsnet is onvoldoende. Ondanks alle inspanningen vanuit de Metropoolregio, zal voor 2035 te weinig extra netcapaciteit beschikbaar komen. We roepen daarom op om zowel binnen onze eigen grenzen als ook binnen de MRE samen met ondernemers en regionale partners nog nadrukkelijker te kijken naar lokale opwek en opslag. Er zijn namelijk verschillende voorbeelden in het land waar bedrijfsterreinen gezamenlijk optrekken en maatregelen treffen om piekbelasting te verminderen. Zodat ook bedrijven ruimte krijgen voor verdere verduurzaming en uitbreiding.

De kracht van Laarbeek zit zoals u inmiddels weet in de mensen zelf. In onze sociale netwerken, de verenigingen, vrijwilligers, mantelzorgers en inwoners die zich inzetten voor hun buurt. Zij zorgen voor verbinding en maken onze dorpen tot gemeenschappen waarin mensen naar elkaar omkijken. Zodat dat hopelijk de druk op de zorg vermindert. Zoals investeringen in onze huiskamers en nu recent het Ontmoetingscentrum, ook bijdragen aan deze doelstellingen.

ABL vindt dat de gemeente deze kracht moet koesteren en versterken. Geef inwoners ruimte om zelf initiatieven te ontwikkelen, luister voordat plannen worden gemaakt en voorkom onnodige regels en procedures. We zijn daarom benieuwd naar de aanstaande participatieverordening.

Goede maatschappelijke voorzieningen zijn onmisbaar voor onze leefbare dorpen, waar jong en oud elkaar kunnen ontmoeten en waar kinderen dichtbij huis naar school kunnen gaan. Het is noodzakelijk dat wordt gekeken naar de toekomstige behoefte aan voorzieningen en de uitbreiding van onder andere basisscholen De Driehoek en De Sprankel. Tegelijkertijd is het noodzakelijk dat voorzieningen meegroeien met de woningbouw en de veranderende samenstelling van onze bevolking.

Ook in het sociaal domein moeten we blijven investeren in preventie. Voorkomen dat kleine zorgvragen uitgroeien tot grote zorgvragen is niet alleen menselijker, maar op termijn ook efficiënter en voordeliger. Goede zorg en ondersteuning moeten toegankelijk en vindbaar zijn. Daarbij verdienen onze mantelzorgers en vrijwilligers nadrukkelijk ondersteuning.

Ook onze jeugd verdient deze blijvende aandacht. Goede onderwijsvoorzieningen, sport, verenigingen en veilige ontmoetingsplekken zijn belangrijk voor hun ontwikkeling. We zien dat er aandacht is voor bestaande ontmoetingsplekken en de aanpak van jongerenoverlast. Dat hier extra middelen voor zijn ondersteunen we. Laat echter ook expliciet zien wat dit concreet gaat betekenen. Waarbij we vooral luisteren naar de wensen en behoeften van jongeren zelf.

De betaalbaarheid van het dagelijks leven blijft een punt van zorg. Energieprijzen en inflatie raken vooral inwoners met een kleine beurs, maar ook inwoners die net buiten bestaande minimaregelingen vallen. We vragen het college daarom om extra aandacht te geven aan het frequenter onder de aandacht brengen van hulp hierbij, zoals met het boekje “hoe kan ik rondkomen”. Maak hulp laagdrempelig en kijk nadrukkelijk naar maatwerk. Werken moet lonen. En mensen mogen door een kleine inkomensstijging niet tussen wal en schip vallen.

Dan dus de financiële huishouding. We zijn tevreden dat er voor 2027 opnieuw een structureel sluitende begroting ligt. Dat is een compliment waard. Maar de vooruitblik naar 2028 en verder stemt ons minder optimistisch. De financiële uitdagingen zijn groot en de onzekerheid vanuit het Rijk blijft bestaan.

Richting dit zogenaamde ravijnjaar willen we als raad tijdig worden meegenomen met bijeenkomsten, zodat lastige keuzes tijdig en weloverwogen kunnen worden gemaakt.

We moeten onze zorgvuldig opgebouwde reserves niet onnodig aanspreken, maar ze zijn er echter ook om onze samenleving op moeilijke momenten vooruit te helpen. Bezuinigen om het bezuinigen is voor ABL geen doel op zich. Het gaat erom dat we verstandig met gemeenschapsgeld omgaan, zodat de kracht van onze gemeenschap overeind blijft.

Daarbij hebben we nog twee concrete aandachtspunten.

Ten eerste de leges. We begrijpen dat deze op termijn kostendekkend moeten zijn, maar missen een duidelijke kritische blik op het beperken van de kosten. Efficiëntere processen en betere samenwerking met bijvoorbeeld de ODZOB moeten ook tot lagere uitvoeringskosten kunnen leiden. Wat gaat het college hier concreet aan doen?

Ten tweede de afvalstoffenheffing. De grote stijging van deze lasten baart ons zorgen. We zien dat steeds meer kosten aan de afvalstoffenheffing worden toegerekend. Dat mag dan boekhoudkundig correct zijn, maar voor inwoners maakt het weinig verschil of een lastenverzwaring via de OZB of via de afvalstoffenheffing binnenkomt. Het is uiteindelijk allemaal geld uit dezelfde portemonnee. Wij vragen het college om voor de kadernota 2028 kritisch te kijken naar deze kostenverdeling en mogelijkheden te geven om de stijging voor onze inwoners te beperken.

Voorzitter, ABL kijkt met vertrouwen naar de richting waarin Laarbeek zich ontwikkelt. Er gebeurt veel en er zijn de afgelopen jaren belangrijke stappen gezet. Maar we zijn ons ook bewust van de uitdagingen die voor ons liggen.

Wij willen blijven bouwen aan een gemeente waarin jongeren kansen krijgen, ouderen prettig kunnen blijven wonen, inwoners op goede zorg kunnen rekenen, ondernemers zich gewaardeerd voelen en onze dorpen leefbaar en veilig blijven. Waarin verenigingen en vrijwilligers de ruimte krijgen en waarin we zorgvuldig omgaan met het geld van onze inwoners.

Dat vraagt om ambitie, maar ook om realisme. Niet alles kan tegelijkertijd en niet iedere wens kan worden gehonoreerd. Juist daarom moeten we samen de juiste keuzes maken.

Alleen door samen te werken, met respect en vertrouwen, houden we Laarbeek een fijne en sterke gemeenschap.

Dank u wel.

Fractie Algemeen Belang Laarbeek

Thijs Geene
Ruud Fransen
Bas van Sinten
Ron Verschuren